Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

zo 14. marca 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právo na zlúčenie rodiny – Smernica 2003/86/ES – Článok 16 ods. 2 písm. a) – Článok 17 – Odňatie povolenia na pobyt rodinného príslušníka tretej krajiny – Právne postavenie štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sú osobami s dlhodobým pobytom – Smernica 2003/109/ES – Článok 9 ods. 1 písm. a) – Strata tohto právneho postavenia – Podvod – Nevedomosť o podvode“

Vo veci C-557/17,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Raad van State (Štátna rada, Holandsko) z 20. septembra 2017 a doručený Súdnemu dvoru 22. septembra 2017, ktorý súvisí s konaním:

Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie

proti

Y. Z.,

Z. Z.,

Y. Y.,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda siedmej komory T. von Danwitz, vykonávajúci funkciu predsedu štvrtej komory, sudcovia K. Jürimäe, C. Lycourgos (spravodajca), E. Juhász a C. Vajda,

generálny advokát: P. Mengozzi,

tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 5. júla 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– Y. Z., Z. Z. a Y. Y., v zastúpení: M. Strooij a A. C. M. Nederveen, advocaten,

– holandská vláda, v zastúpení: M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen a J. M. Hoogveld, splnomocnení zástupcovia,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,

* Jazyk konania: holandčina.

– Európska komisia, v zastúpení: R. Troosters a C. Cattabriga, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 4. októbra 2018,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 16 ods. 2 písm. a) smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny (Ú. v. EÚ L 251, 2003, s. 12; Mim. vyd. 19/006, s. 224) a článku 9 ods. 1 písm. a) smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom (Ú. v. EÚ L 16, 2004, s. 44; Mim. vyd. 19/006, s. 272).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (štátny tajomník pre bezpečnosť a spravodlivosť, Holandsko) (ďalej len „štátny tajomník“) a Y. Z., Z. Z. a Y. Y. (ďalej v uvedenom poradí „otec“, „syn“ a „matka“) týkajúceho sa rozhodnutí štátneho tajomníka o odňatí povolení na pobyt udelených Y. Z., Z. Z. a Y. Y., nariadení okamžitého opustenia územia Holandska a zákaze ich návratu.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 2003/86

3 Odôvodnenia 2 a 4 smernice 2003/86 stanovujú:

„(2) je potrebné prijať opatrenia týkajúce sa zlúčenia rodiny v súlade s povinnosťou chrániť rodinu a rešpektovať rodinný život, ktorá je zakotvená v mnohých nástrojoch medzinárodného práva. Táto smernica rešpektuje základné práva a dodržiava zásady uznané najmä v článku 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v Charte základných práv Európskej únie.

…

(4) zlúčenie rodiny je nevyhnutný spôsob na umožnenie rodinného života. Pomáha vytvárať sociálno-kultúrnu stabilitu, ktorá uľahčuje integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín v členskom štáte, čo slúži aj na podporu ekonomickej a sociálnej súdržnosti, základného cieľa spoločenstva uvedeného v zmluve;“

4 Podľa článku 1 tejto smernice:

„Účelom tejto smernice je určiť podmienky na uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú na území členských štátov.“

5 Článok 2 uvedenej smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

…

c) ‚garant' je štátny príslušník tretej krajiny oprávnene sa zdržiavajúci v členskom štáte, ktorý žiada alebo rodinní príslušníci ktorého žiadajú o zlúčenie rodiny, aby s ním boli spojení;

d) ‚zlúčenie rodiny' je vstup a pobyt rodinných príslušníkov štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorý sa oprávnene zdržiava v danom členskom štáte, s cieľom zachovania rodinnej jednotky v členskom štáte bez ohľadu na to, či rodinný vzťah vznikol pred alebo po jeho vstupe;

…"

6 Článok 4 ods. 1 smernice 2003/86 uvádza:

„Členské štáty povolia vstup a pobyt podľa tejto smernice a za predpokladu splnenia podmienok ustanovených v kapitole IV, ako aj článku 16, týmto rodinným príslušníkom:

a) manželskému partnerovi garanta;

b) maloletým deťom garanta a jeho manželského partnera…;

…"

7 Článok 5 ods. 2 prvý pododsek tejto smernice stanovuje:

„K žiadosti [o vstup a pobyt] je potrebné priložiť písomný dôkaz o rodinnom vzťahu a o splnení podmienok, ktoré sú ustanovené v článkoch 4 a 6 a kde je to uplatniteľné, v článkoch 7 a 8…"

8 Článok 7 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Po podaní žiadosti o zlúčenie rodiny môže príslušný členský štát požiadať osobu, ktorá podala žiadosť, aby predložila dôkaz o tom, že garant:

…

c) má trvalý a pravidelný príjem, ktor[ý je] dostatočn[ý] na to, aby uživil seba a svojich rodinných príslušníkov bez toho, aby sa uchýlil k systému sociálnej pomoci príslušného členského štátu. …"

9 Článok 13 ods. 3 smernice 2003/86 uvádza:

„Dĺžka trvania povolení na pobyt udelených rodinnému príslušníkovi/rodinným príslušníkom nie je v zásade dlhšia ako dátum skončenia platnosti povolenia na pobyt, ktoré má garant."

10 Článok 16 ods. 2 a 3 tejto smernice stanovuje:

„2. Členské štáty môžu takisto zamietnuť žiadosť o vstup a pobyt na účel zlúčenia rodiny, alebo odobrať alebo odmietnuť obnoviť povolenie na pobyt rodinného príslušníka, ak sa preukáže, že:

a) boli použité nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, falošné alebo sfalšované doklady, bol spáchaný podvod iným spôsobom alebo boli použité iné nezákonné prostriedky;

…

3. Členské štáty môžu odobrať alebo odmietnuť obnoviť povolenie na pobyt rodinného príslušníka, keď sa garantovo povolenie na pobyt končí a rodinný príslušník ešte nemá právo na samostatný pobyt podľa článku 15."

11 Podľa článku 17 uvedenej smernice:

„Členské štáty náležite zohľadnia charakter a pevnosť rodinných vzťahov osoby a trvanie jej pobytu v členskom štáte a existenciu rodinných, kultúrnych a sociálnych väzieb s krajinou jej pôvodu, keď zamietnu žiadosť, odoberú alebo odmietnu obnoviť povolenie na pobyt, alebo rozhodnú nariadiť odsun garanta alebo jeho rodinných príslušníkov.“

Smernica 2003/109

12 Odôvodnenia 2, 4, 6 a 12 smernice 2003/109 znejú:

„(2) Európska Rada na svojom mimoriadnom zasadnutí v Tampere v dňoch 15. a 16. októbra 1999 vyhlásila, že právne postavenie štátnych príslušníkov tretích krajín by malo byť priblížené k právnemu postaveniu štátnych príslušníkov členských štátov a že osobe, ktorá sa určitú stanovenú dobu oprávnene zdržiava v členskom štáte a ktorá je držiteľom povolenia na dlhodobý pobyt, by mali byť priznané v členskom štáte jednotné práva, ktoré sa čo najviac približujú právam občanov Európskej únie;

…

(4) integrácia štátnych príslušníkov tretích krajín s povolením na dlhodobý pobyt v členských štátoch je kľúčovým prvkom v rozvíjaní ekonomickej a sociálnej súdržnosti, základného cieľa spoločenstva, uvedeného v zmluve;

…

(6) hlavným kritériom na získanie právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom by mala byť dĺžka pobytu na území členského štátu. Pobyt by mal byť oprávnený a zároveň nepretržitý, aby sa preukázalo, že osoba sa v krajine usadila. …

…

(12) k vytvoreniu skutočného nástroja pre integráciu osôb s dlhodobým pobytom do spoločnosti v ktorej žijú, osoby s dlhodobým pobytom by mali požívať rovnoprávnosť v prístupe spolu s občanmi členského štátu v širokom rozsahu v ekonomickej a sociálnej oblasti, za podmienok ustanovených touto smernicou.“

13 Článok 4 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty priznajú postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú oprávnene a nepretržite na ich území päť rokov bezprostredne pred podaním príslušnej žiadosti.“

14 Článok 5 ods. 1 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty si vyžiadajú od štátnych príslušníkov tretích krajín dôkazy o tom, že oni sami a na nich závislí rodinní príslušníci majú:

a) stabilné a pravidelné zdroje, ktoré sú postačujúce pre nich a ich rodinných príslušníkov, bez zaťaženia systému sociálnej pomoci dotknutého členského štátu. …

…“

15 Článok 7 ods. 1 prvý pododsek smernice 2003/109 znie takto:

„K získaniu postavenia osoby s dlhodobým pobytom, dotknutý štátny príslušník tretej krajiny musí podať žiadosť na príslušné orgány členského štátu, v ktorom sa zdržiava. K žiadosti musia byť priložené písomné dôkazy podľa vnútroštátneho práva, že spĺňa podmienky ustanovené v článkoch 4 a 5…“

16 Podľa článku 8 ods. 1 tejto smernice:

„Postavenie osoby s dlhodobým pobytom je trvalé s výhradou článku 9.“

17 Článok 9 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Osoby s dlhodobým pobytom nie sú naďalej oprávnené ponechať si postavenie osoby s dlhodobým pobytom v týchto prípadoch:

a) zistenie podvodného získania postavenia osoby s dlhodobým pobytom;

…

7. Ak odňatie alebo strata postavenia osoby s dlhodobým pobytom nemá za následok odsun, členský štát umožní dotknutej osobe zostať na jeho území, ak spĺňa podmienky ustanovené vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo ak nepredstavuje hrozbu pre verejný poriadok alebo bezpečnosť štátu.“

Rozhodnutie č. 1/80

18 Článok 7 prvý odsek rozhodnutia asociačnej rady č. 1/80 z 19. septembra 1980 o rozvoji asociácie, pripojeného k dohode, ktorou sa zakladá pridruženie medzi Európskym hospodárskym spoločenstvom a Tureckom, ktorá bola podpísaná 12. septembra 1963 v Ankare Tureckou republikou na jednej strane a členskými štátmi EHS a Spoločenstva na druhej strane a ktorá bola uzavretá, schválená a potvrdená v mene Spoločenstva rozhodnutím Rady 64/732/EHS z 23. decembra 1963 (Ú. v. ES 1964, 217, s. 3685), stanovuje:

„Rodinní príslušníci tureckého pracovníka patriaceho do legálneho trhu práce v členskom štáte, ktorí získali povolenie sa k nemu pripojiť:

– majú s výhradou prednosti priznanej pracovníkom z členských štátov Spoločenstva právo uchádzať sa o akékoľvek pracovné miesto, ak v tomto štáte majú legálny pobyt aspoň tri roky,

– majú slobodný prístup k akejkoľvek pracovnej činnosti podľa svojho výberu, ak tam majú legálny pobyt aspoň päť rokov.“ [*neoficiálny preklad*]

Holandské právo

19 Článok 14 ods. 1 wet tot algehele herziening van de Vreemdelingenwet (zákon o celkovej rekodifikácii zákona o cudzincoch) z 23. novembra 2000 (Stb. 2000, č. 495, ďalej len „zákon z roku 2000“) stanovuje:

„Príslušný minister je oprávnený:

a) žiadosti o udelenie povolenia na pobyt na dobu určitú vyhovieť, zamietnuť ju alebo sa ňou nezaoberať;

…“

20 Článok 18 ods. 1 tohto zákona stanovuje:

„Žiadosť o predĺženie platnosti povolenia na pobyt na dobu určitú uvedeného v článku 14 možno zamietnuť, ak:

…

c) cudzinec poskytol nepresné informácie alebo zamlčal informácie, hoci tieto informácie by viedli k zamietnutiu pôvodnej žiadosti o udelenie povolenia alebo o predĺženie doby jeho platnosti;

…“

21 Článok 19 uvedeného zákona znie:

„Povolenie môže byť odňaté z dôvodov uvedených v článku 18 ods. 1, s výnimkou dôvodu uvedeného v písmene b),…“

22 Podľa článku 45a ods. 1 zákona z roku 2000:

„Príslušný minister je oprávnený:

a) žiadosti o udelenie povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ vyhovieť, zamietnuť ju alebo sa ňou nezaoberať;

b) odňať povolenie na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ.“

23 Článok 45d ods. 3 tohto zákona stanovuje:

„Povolenie na pobyt osoby s dlhodobým pobytom – EÚ sa odníme, ak:

…

b) sa povolenie na pobyt získalo podvodom.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

24 S účinnosťou od 29. marca 2001 bolo v Holandsku otcovi, čínskemu štátnemu príslušníkovi, udelené riadne povolenie na pobyt na dobu určitú na základe ním uvádzanej činnosti riaditeľa spoločnosti a následne s účinnosťou od 28. apríla 2006 mu bolo udelené riadne povolenie na pobyt na dobu neurčitú v tomto členskom štáte. Tieto povolenia na pobyt boli udelené výlučne na základe vnútroštátneho práva.

25 Dňa 31. januára 2002 matka a syn, teda manželka otca a maloleté dieťa manželského páru narodené v roku 1991, obaja taktiež čínski štátni príslušníci, získali podľa článku 14 zákona z roku 2000 riadne povolenia na pobyt na dobu určitú v uvedenom členskom štáte. Tieto povolenia boli udelené v rámci zlúčenia rodiny s otcom v zmysle smernice 2003/86. Od 18. októbra 2006 matka a syn získali riadne povolenia na pobyt na dobu neurčitú v danom členskom štáte s poznámkou „osoba s dlhodobým pobytom – ES“ podľa článkov 20 a 21 zákona z roku 2000 – ktoré boli nahradené článkom 45a tohto zákona a v podstate ním boli prevzaté –, ktorými sa do holandského právneho poriadku prebrali články 7 a 8 smernice 2003/109.

26 Viacerými rozhodnutiami z 29. januára 2014 štátny tajomník so spätnou účinnosťou odňal na jednej strane rôzne riadne povolenia na pobyt udelené otcovi, pretože zamestnanie, ktoré uvedený subjekt údajne vykonával, bolo fiktívne, spoločnosť, ktorá ho zamestnávala, nevykonávala žiadnu činnosť, a preto sa tieto povolenia získali podvodne. Na druhej strane štátny tajomník zároveň so spätnou účinnosťou odňal povolenia na pobyt na dobu určitú udelené matke a synovi v rámci zlúčenia rodiny, ako aj povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom udelené daným dvom osobám. Týmito rozhodnutiami štátny tajomník okrem iného vyzval otca, matku a syna, aby okamžite opustili holandské územie a vydal voči nim zákaz návratu.

27 Pokiaľ ide konkrétne o riadne povolenia na pobyt na dobu určitú udelené matke a synovi, ktoré boli odňaté podľa článku 18 ods. 1 písm. c) a článku 19 zákona z roku 2000, ktorým sa do vnútroštátneho práva preberá článok 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86, štátny tajomník sa domnieva, že povolenia boli nadobudnuté podvodne, keďže boli vydané na základe podvodných potvrdení o zamestnaní otca. To isté platí aj pre povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom udelené matke a synovi. Na jednej strane totiž tieto povolenia boli získané na základe nesprávneho predpokladu, že matka a syn pred získaním uvedených povolení, mali legálny pobyt v Holandsku. Na druhej strane podvodné potvrdenia o zamestnaní otca boli takisto predložené na účely získania daných povolení, aby sa vzbudil dojem, že matka a syn majú trvalý, pravidelný a dostatočný príjem, keďže dané osoby nikdy takýto vlastný príjem nemali.

28 Podľa štátneho tajomníka je irelevantná skutočnosť, či matka a syn vedeli alebo nevedeli o podvode otca a o podvodných potvrdeniach o zamestnaní otca.

29 Rozhodnutím zo 4. mája 2015 štátny tajomník zamietol sťažnosť, ktorú proti rozhodnutiam z 29. januára 2014 podali otec, matka a syn.

30 Rechtbank Den Haag (súd v Haagu, Holandsko) prejednávajúci žalobu podanú proti rozhodnutiu zo 4. mája 2015 rozsudkom z 31. mája 2016 rozhodol, že štátny tajomník oprávnene odňal rôzne povolenia na pobyt udelené otcovi, ako aj na jednej strane podľa článku 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 oprávnene odňal riadne povolenia na pobyt na dobu určitú udelené matke a synovi a na druhej strane oprávnene odňal podľa článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2003/109 povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom, ktoré im boli udelené. Naproti tomu tento súd rozhodol, že žaloba je dôvodná v rozsahu, v akom štátny tajomník riadne neodôvodnil, prečo odňatie povolení na pobyt udelených synovi neporušuje právo na rešpektovanie súkromného života zaručené článkom 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDĽP“).

31 Tak štátny tajomník, ako aj otec, matka a syn podali proti tomuto rozsudku odvolanie na vnútroštátny súd predkladajúci návrh na začatie prejudiciálneho konania.

32 Tento súd odvolaniu štátneho tajomníka vyhovel.

33 Uvedený súd sa totiž domnieval, že štátny tajomník nepochybil, keď vzhľadom na existujúce rôzne záujmy konštatoval, že odňatie povolení na pobyt udelených synovi neporušuje článok 8 EDĽP. Dodal, že článok 7 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), ktorému treba priznať rovnaký zmysel a rozsah ako článku 8 EDĽP, nevedie k inému posúdeniu.

34 V súvislosti so vzájomným odvolaním podaným otcom, matkou a synom vnútroštátny súd uvádza, že je nesporné, že otec získal svoje polenia na pobyt na dobu určitú a dobu neurčitú podvodne, keďže jeho zamestnanie bolo fiktívne. Spor sa teda týka len dôsledkov spáchaného podvodu na právo na pobyt matky a syna.

35 V tejto poslednej uvedenej súvislosti uvedený súd zdôrazňuje na jednej strane, že je nesporné, že podvodné potvrdenia o zamestnaní predložené otcom na účely preukázania, že má trvalý, pravidelný a dostatočný príjem v zmysle článku 7 ods. 1 písm. c) smernice 2003/86, tvoria podklad pre nadobudnutie a predĺženie riadnych povolení na pobyt na dobu určitú matky a syna. Otec pritom nikdy nemal takýto príjem, pretože jeho zamestnanie bolo fiktívne. Uvedený súd okrem toho uvádza, že matka a syn nezískali samostatné povolenie na pobyt v zmysle článku 15 ods. 1 tejto smernice, pretože v holandskom práve sa takéto povolenie na pobyt udeľuje len z humanitárnych dôvodov, ktoré nie sú dočasnej povahy, a že matka a syn nikdy o udelenie daného povolenia nežiadali.

36 Na druhej strane v súvislosti s povoleniami na pobyt osoby s dlhodobým pobytom udelenými matke a synovi vnútroštátny súd zdôrazňuje, že je tiež nesporné, že ich pobyt na území Holandska pred získaním týchto povolení bol založený na podvode otca. Z tohto dôvodu sa predpoklad, že spĺňali podmienku oprávneného pobytu päť rokov na území členského štátu stanovenú v článku 4 ods. 1 smernice 2003/109, tiež zakladal na podvode. Navyše uvedené povolenia boli získané na základe podvodných potvrdení o zamestnaní otca, ktoré boli predložené na účely nadobudnutia týchto povolení.

37 Podľa tohto súdu však v predmetnom prípade treba vychádzať z premisy, že matka a syn nevedeli o podvodnom konaní otca, pretože štátny tajomník nielenže netvrdil, že vedeli o podvode, ale navyše sa domnieval, že tento aspekt je irelevantný.

38 Uvedený súd sa pýta, či za takýchto okolností štátny tajomník mohol platne odňať jednak podľa článku 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 povolenia na pobyt na dobu určitú udelené matke a synovi a jednak podľa článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2003/109 odňať ním udelené povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom.

39 Za týchto podmienok Raad van State (Štátna rada, Holandsko) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Má sa článok 16 ods. 2 *initio* a písm. a) smernice [2003/86] vykladať v tom zmysle, že bráni odňatiu povolenia na pobyt udeleného v rámci zlúčenia rodiny, ak bolo získané uvedením klamlivých informácií, ale rodinný príslušník nevedel, že tieto informácie boli klamlivé?

2. Má sa článok 9 ods. 1 *initio* a písm. a) smernice [2003/109] vykladať v tom zmysle, že bráni odňatiu právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom, ak bolo toto právne postavenie získané uvedením klamlivých informácií, ale osoba s dlhodobým pobytom nevedela, že tieto informácie boli klamlivé?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

40 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát odňal povolenia na pobyt, ktoré boli vydané rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny podľa tejto smernice, z dôvodu, že sfalšované doklady boli predložené na účely získania týchto povolení na pobyt za predpokladu, že uvedení rodinní príslušníci nevedeli o podvodnom charaktere týchto dokladov.

41 Na účely odpovede na túto otázku treba pripomenúť, že podľa článku 4 ods. 1 písm. a) a b) smernice 2003/86 členské štáty povolia vstup a pobyt podľa tejto smernice manželskému partnerovi garanta, maloletým deťom garanta a jeho manželského partnera. Podľa článku 5 ods. 2 uvedenej smernice k žiadosti o vstup a pobyt je potrebné priložiť písomný dôkaz o splnení podmienok, ktoré sú uvedené

najmä v článku 7 tej istej smernice, ktorý v odseku 1 písm. c) stanovuje, že príslušný členský štát môže požiadať osobu, ktorá podala žiadosť, aby predložila dôkaz o tom, že garant má trvalý a pravidelný príjem, ktoré sú dostatočné na to, aby uživil seba a svojich rodinných príslušníkov bez toho, aby sa uchýlil k systému sociálnej pomoci tohto členského štátu.

42 Článok 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 stanovuje, že členské štáty môžu odobrať povolenie na pobyt rodinného príslušníka, ak sa preukáže, že boli použité nepravdivé alebo zavádzajúce informácie, falošné alebo sfalšované doklady, bol spáchaný podvod iným spôsobom alebo boli použité iné nezákonné prostriedky.

43 Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že členské štáty v zásade môžu odňať toto povolenie z dôvodu, že boli predložené sfalšované doklady alebo bol spáchaný podvod, aby sa získalo uvedené povolenie. Uvedené ustanovenie neurčuje osobu, ktorá predložila alebo použila tieto doklady alebo ktorá sa dopustila tohto podvodu, ani nevyžaduje, aby dotknutý rodinný príslušník o tom vedel. Z tohto znenia zároveň vyplýva, že samotné použitie nepravdivých informácií alebo falošných dokladov na tieto účely, predovšetkým k vzbudeniu dojmu, že garant má trvalý, pravidelný a dostatočný príjem podľa článku 7 ods. 1 písm. c) tejto smernice, postačuje na odôvodnenie rozhodnutia o odňatí povolenia na pobyt rodinným príslušníkom, pričom článok 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 nevyžaduje preukázanie podvodného úmyslu u týchto rodinných príslušníkov, ani to, že vedeli o nepravdivosti týchto informácií alebo týchto dokladov.

44 Tento výklad potvrdzuje aj systematický výklad článku 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86.

45 Dôvody odňatia povolenia na pobyt uvedené v tomto ustanovení sú totiž identické s dôvodmi zamietnutia žiadosti o vstup a pobyt. Uvedené ustanovenie stanovuje, že použitie nepravdivých alebo zavádzajúcich informácií, falošných alebo sfalšovaných dokladov, prípadne spáchanie podvodu iným spôsobom alebo použitie iných nezákonných prostriedkov je nielen dôvodom na odňatie udeleného povolenia na pobyt, ale aj dôvodom na zamietnutie takejto žiadosti. Tieto dôvody teda treba vykladať rovnakým spôsobom v oboch prípadoch. Ako zdôraznila holandská vláda, potrebný účinok tohto ustanovenia vyžaduje, aby členský štát mohol zamietnuť žiadosť o vstup a pobyt rodinného príslušníka, ak na podporu tejto žiadosti boli predložené falošné alebo sfalšované doklady, hoci tento príslušník nevedel, že tieto doklady sú falošné alebo sfalšované.

46 Navyše v prípade, o aký ide vo veci samej, keď sa garant dopustil podvodu, je vzhľadom na centrálnu úlohu garanta v systéme zavedenom smernicou 2003/86 v súlade s cieľmi, ktoré táto smernica sleduje, a v súlade logikou, na ktorej sa zakladá smernica, že tento podvod má vplyv na proces zlúčenia rodiny a predovšetkým má vplyv na povolenia na pobyt udelené rodinným príslušníkom tohto garanta, hoci títo príslušníci nevedeli o spáchanom podvode.

47 Z odôvodnenia 4 smernice 2003/86 totiž vyplýva, že všeobecným cieľom smernice je uľahčiť integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, t. j. garantov, v členských štátoch tým, že sa im umožní viesť rodinný život vďaka zlúčeniu rodiny (rozsudok z 21. apríla 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 26 a citovaná judikatúra). Z tohto cieľa, ako aj z celkového znenia tejto smernice, najmä zo znenia článku 13 ods. 3 a článku 16 ods. 3 smernice vyplýva, že pokiaľ dotknutí rodinní príslušníci nenadobudli samostatné právo na pobyt na základe článku 15 uvedenej smernice, ich právo na pobyt je právom, ktoré je odvodené od práva dotknutého garanta a jeho cieľom je podporiť integráciu garanta. Za týchto podmienok členský štát musí mať možnosť vychádzať z toho, že podvod spáchaný garantom ovplyvní celý proces zlúčenia rodiny, predovšetkým odvodené právo na pobyt pre rodinných príslušníkov tohto garanta a na základe toho musí mať možnosť odňať uvedeným príslušníkom ich povolenie na pobyt, hoci títo rodinní príslušníci nevedeli o spáchanom podvode. Platí to o to viac v prípade, keď – ako vo veci samej – spáchaný podvod zasahuje do zákonnosti práva na pobyt garanta.

48 K tejto poslednej uvedenej súvislosti treba doplniť, že podľa článku 1 smernice 2003/86 je účelom tejto smernice určiť podmienky na uplatňovanie práva na zlúčenie rodiny štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí sa oprávnene zdržiavajú na území členských štátov. Z uvedeného vyplýva, že toto právo sa priznáva takýmto štátnym príslušníkom, čo potvrdzuje definícia pojmu „zlúčenie rodiny“ uvedená v článku 2 písm. d) tejto smernice. Štátny príslušník tretej krajiny, ktorému sa – ako otcovi vo veci samej – so spätnou účinnosťou odnímu jeho povolenia na pobyt z dôvodu ich podvodného nadobudnutia, sa nemôže považovať za osobu, ktorá sa oprávnene zdržiava na území členského štátu. Je teda *a priori* odôvodnené, že sa takémuto štátnemu príslušníkovi neprizná uvedené právo a že povolenia na pobyt udelené jeho rodinným príslušníkom na základe uvedenej smernice môžu byť odňaté.

49 V prejednávanej veci je na jednej strane nesporné, že podvod spáchal otec, ktorý predložil sfalšované potvrdenia o zamestnaní, aby preukázal, že má trvalý a pravidelný príjem, ktorý je dostatočný na to, aby uživil seba a svojich rodinných príslušníkov, a na druhej strane, že tieto potvrdenia boli poskytnuté na účely získania povolení na pobyt pre rodinných príslušníkov, t. j. pre matku a syna, hoci posledné uvedené osoby nevedeli o podvodnom charaktere uvedených potvrdení.

50 Za týchto podmienok z výkladu ustanovení článku 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86, ktorý je uvedený v bode 43 tohto rozsudku, vyplýva, že podvod spáchaný otcom a použitie falošných alebo sfalšovaných potvrdení o zamestnaní na účely preukázania, že otec má trvalý, pravidelný a dostatočný príjem v zmysle článku 7 ods. 1 písm. c) tejto smernice, môže *a priori* odôvodniť odňatie povolení na pobyt, ktoré získali matka a syn na základe uvedenej smernice.

51 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 27 a 28 svojich návrhov, k odňatiu povolenia na pobyt podľa článku 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 však nemôže dôjsť automaticky. Z použitia výrazu „môžu… odobrať“ uvedeného v tomto ustanovení totiž vyplýva, že členské štáty v rámci tohto odobratia majú priestor na voľnú úvahu. V tejto súvislosti príslušný členský štát podľa článku 17 tejto smernice musí najprv uskutočniť individuálne preskúmanie situácie dotknutého rodinného príslušníka takým spôsobom, že sa vyvážene a primerane posúdia všetky dotknuté záujmy (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. decembra 2012, O a i., C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776, bod 81, ako aj z 21. apríla 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, bod 43).

52 Podľa článku 17 uvedený členský štát musí náležite zohľadniť charakter a pevnosť rodinných vzťahov tejto osoby, trvanie jej pobytu na jeho území a vzhľadom na to, že ide predovšetkým o opatrenie odňatia povolenia na pobyt, má zohľadniť existenciu rodinných, kultúrnych a sociálnych väzieb s krajinou jej pôvodu.

53 Okrem toho z odôvodnenia 2 smernice 2003/86 vyplýva, že také opatrenia týkajúce sa zlúčenia rodiny, akými sú opatrenia odňatia povolení na pobyt vydaných rodinným príslušníkom, musia byť prijaté v súlade so základnými právami a predovšetkým s právom na rešpektovanie súkromného a rodinného života zaručeným článkom 7 Charty, ktorý obsahuje práva zodpovedajúce právam, ktoré sú chránené článkom 8 ods. 1 EDĽP (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 4. marca 2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, bod 44, ako aj zo 6. decembra 2012, O a i., C-356/11 a C-357/11, EU:C:2012:776, body 75 a 76). Dotknutý členský štát teda síce disponuje určitou mierou voľnej úvahy v rámci preskúmania upraveného v článku 17 smernice 2003/86, dané preskúmanie sa však musí uskutočniť v súlade s článkom 7 Charty.

54 Ako uviedol generálny advokát v bode 32 svojich návrhov, v prejednávanom prípade príslušné vnútroštátne orgány musia zohľadniť najmä dobu pobytu matky a syna v Holandsku, vek, kedy syn prišiel do tohto členského štátu, a prípadnú skutočnosť, že syn bol v danom štáte vychovaný a získal v ňom vzdelanie, ako aj existenciu rodinných, kultúrnych a sociálnych väzieb matky a syna s uvedeným členským štátom a v uvedenom členskom štáte. Tieto orgány zároveň musia zohľadniť

prípadnú existenciu takýchto väzieb matky a syna s ich krajinou pôvodu, čo treba posúdiť na základe takých skutočností, akými sú najmä existencia rodinného kruhu v tejto krajine, cesty do tejto krajiny alebo doby pobytu v nej alebo aj stupeň znalosti jazyka danej krajiny.

55 Ako uviedol generálny advokát v bode 30 svojich návrhov, tieto orgány musia v rámci svojho posúdenia náležite zohľadniť aj skutočnosť, že v predmetnom prípade matka a syn nie sú osobne zodpovední za podvod spáchaný otcom a nevedeli o ňom.

56 Je úlohou vnútroštátneho súdu, aby overil, či rozhodnutia dotknuté vo veci samej, ktorými štátny tajomník odňal povolenia na pobyt matke a synovi, sú z hľadiska úvah uvedených v bodoch 51 až 55 tohto rozsudku odôvodnené, alebo či si matka so synom smú na základe týchto úvah ponechať tieto povolenia na pobyt.

57 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú otázku odpovedať, že článok 16 ods. 2 písm. a) smernice 2003/86 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade predloženia sfalšovaných dokladov na účely vydania povolení na pobyt rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny skutočnosť, že títo rodinní príslušníci nevedeli o podvodnom charaktere týchto dokladov, nebráni tomu, aby dotknutý členský štát podľa tohto ustanovenia odňal tieto povolenia. Podľa článku 17 tejto smernice je však povinnosťou príslušných vnútroštátnych orgánov najskôr uskutočniť individuálne preskúmanie situácie týchto rodinných príslušníkov takým spôsobom, že sa vyvážene a primerane posúdia všetky dotknuté záujmy.

O druhej otázke

58 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 9 ods. 1 písm. a) smernice 2003/109 vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby členský štát odňal právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom, ktoré bolo priznané podľa tejto smernice štátnym príslušníkom tretej krajiny, z dôvodu, že toto právne postavenie bolo získané prostredníctvom sfalšovaných dokladov, ak títo štátni príslušníci nevedeli o podvodnom charaktere týchto dokladov.

59 Na účely odpovede na túto otázku treba pripomenúť, že podľa článku 4 ods. 1 smernice 2003/109 členské štáty priznajú právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom štátnym príslušníkom tretích krajín, ktorí sa zdržiavajú oprávnene a nepretržite na ich území posledných päť rokov. Získanie tohto právneho postavenia však nie je automatické. Podľa článku 7 ods. 1 tejto smernice totiž dotknutý štátny príslušník tretej krajiny musí na tento účel podať žiadosť na príslušné orgány členského štátu, v ktorom sa zdržiava, a k tejto žiadosti musí priložiť písomné dôkazy, že spĺňa podmienky stanovené v článkoch 4 a 5 uvedenej smernice. Predovšetkým musí podľa článku 5 ods. 1 písm. a) tejto smernice preukázať, že má stabilné a pravidelné zdroje, ktoré sú postačujúce pre neho a jeho rodinných príslušníkov bez zaťaženia systému sociálnej pomoci tohto členského štátu.

60 Článok 8 ods. 1 smernice 2003/109 stanovuje, že právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom je trvalé s výhradou článku 9 tejto smernice.

61 V tejto súvislosti článok 9 ods. 1 písm. a) uvedenej smernice stanovuje, že osoby s dlhodobým pobytom nie sú naďalej oprávnené ponechať si toto právne postavenie v prípade zistenia podvodného získania uvedeného postavenia. Toto ustanovenie však neurčuje osobu, ktorá sa má dopustiť podvodu, a ani nevyžaduje, aby rezident vedel o tomto podvode.

62 V súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora sa však osoby podliehajúce súdnej právomoci nemôžu podvodne dovolávať právnych noriem Únie, keďže zásada zákazu podvodu predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorú musia osoby podliehajúce súdnej právomoci dodržiavať (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 6. februára 2018, Altun a i., C-359/16, EU:C:2018:63, body 48 a 49, ako aj z 11. júla 2018, Komisia/Belgicko, C-356/15, EU:C:2018:555, bod 99). Odopretie alebo odňatie práva

z dôvodu podvodu je len jednoduchým dôsledkom konštatovania, podľa ktorého v prípade podvodu nie sú v skutočnosti splnené objektívne podmienky požadované na účely nadobudnutia tohto práva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. novembra 2017, Cussens a i., C-251/16, EU:C:2017:881, bod 32).

63 Navyše z odôvodnení 2, 4, 6 a 12 smernice 2003/109 vyplýva, že jej cieľom je zaručiť integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa trvale a oprávnene zdržiavajú v členských štátoch (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 17. júla 2014, Tahir, C-469/13, EU:C:2014:2094, bod 32; zo 4. júna 2015, P a S, C-579/13, EU:C:2015:369, bod 46, ako aj z 2. septembra 2015, CGIL a INCA, C-309/14, EU:C:2015:523, bod 21) a na tieto účely práva týchto príslušníkov priblížiť právam občanov Únie, najmä tým, že sa zavedie rovnoprávnosť v prístupe k nim v širokom rozsahu v ekonomickej a sociálnej oblasti. Právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom teda osobe, ktorá ho získala, umožňuje požívať výhodu rovnosti zaobchádzania v oblastiach uvedených v článku 11 smernice 2003/109, za podmienok stanovených v tomto článku. Podľa článku 14 ods. 1 tejto smernice toto postavenie zároveň dotknutej osobe s dlhodobým pobytom priznáva právo na pobyt na území iného členského štátu, ako je ten, ktorý mu priznal uvedené postavenie, na obdobie presahujúce tri mesiace za predpokladu, že sú splnené podmienky stanovené v kapitole III uvedenej smernice, a tam podľa článku 21 uvedenej smernice požívať právo na rovnosť zaobchádzania zakotvenú v článku 11 tejto smernice.

64 Vzhľadom na rozsiahle práva súvisiace s právnym postavením osoby s dlhodobým pobytom je dôležité, aby členské štáty mohli účinne bojovať proti podvodom prostredníctvom odňatia právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom tým osobám, ktoré ho získali na základe podvodu.

65 Z vyššie uvedeného vyplýva, že nikto sa nemôže dovolávať zachovania práv nadobudnutých podvodom na základe smernice 2003/109 bez ohľadu na to, či nadobúdateľ týchto práv spáchal, resp. nespáchal tento podvod, alebo či o podvode vedel, pretože rozhodujúcou skutočnosťou je, že uvedené práva boli nadobudnuté v dôsledku podvodu.

66 Z toho vyplýva, že článok 9 ods. 1 písm. a) smernice 2003/109 sa uplatní na všetky prípady, v ktorých sa právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom nadobudlo podvodným spôsobom, čiže ak sa toto nadobudnutie opieralo o podvod bez ohľadu na to, ktorá osoba podvod spáchala, a bez ohľadu na to, či uvedený rezident o ňom vedel.

67 Toto ustanovenie sa uplatní najmä vtedy, keď ako vo veci samej dotknutý rezident na účely získania právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom predloží sfalšované doklady, aby preukázal, že má stabilné a pravidelné zdroje, ktoré sú postačujúce pre neho a jeho rodinných príslušníkov, a to aj vtedy, keď podvod sám nespáchal a nevedel o podvodnom charaktere týchto dokladov. V takomto prípade totiž získanie tohto právneho postavenia spočíva priamo na tomto podvode, takže uvedený podvod má priamy vplyv na uvedené právne postavenie.

68 Takýto výklad nie je spochybnený rozsudkom z 18. decembra 2008, Altun (C-337/07, EU:C:2008:744), na ktorý sa odvoláva vnútroštátny súd.

69 V tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že od okamihu, keď rodinní príslušníci tureckého pracovníka nadobudli autonómne právo na pobyt podľa článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80, už nemôže byť toto právo spochybnené z dôvodu nezákonného konania, ktoré v minulosti ovplyvnilo právo na pobyt tohto pracovníka a ktoré v predmetnom prípade vyplývalo z podvodného konania tohto pracovníka (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2008, Altun, C-337/07, EU:C:2008:744, body 56, 57 a 59). Súdny dvor teda v podstate rozhodol, že podvod postihujúci právo na pobyt tureckého pracovníka nemôže mať vplyv na autonómne právo na pobyt jeho rodinných príslušníkov.

70 Treba však uviesť, že okolnosti veci, v ktorej bol vydaný tento rozsudok, sa líšia od okolností prejednávanej veci. Podľa článku 7 prvého odseku rozhodnutia č. 1/80 totiž rodinní príslušníci tureckého pracovníka nadobudli autonómne právo na pobyt po tom, čo v hostiteľskom členskom štáte

bývali tri roky a pritom nebolo potrebné na tieto účely podať žiadosť. Súdny dvor preto nerozhodoval o tom, aké by malo následky na práva dotknutých osôb použitie sfalšovaných dokladov na účely podpory takejto žiadosti.

71 V prejednávanom prípade z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že rozhodnutiami dotknutými vo veci samej, ktorými štátny tajomník odňal povolenia na pobyt osoby s dlhodobým pobytom matke a synovi, sa opierali predovšetkým o konkrétnu skutočnosť, že podvodné potvrdenia o zamestnaní otca boli predložené na podporu žiadosti matky a syna na účely nadobudnutia právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom, aby vyvolali dojem, že majú stabilné, pravidelné a postačujúce zdroje, keďže nadobudnutie takéhoto právneho postavenia bolo možné – ako bolo uvedené v bode 59 tohto rozsudku – len na základe takejto žiadosti.

72 Z vyššie uvedeného vyplýva, že podľa článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2003/109 štátny príslušník tretej krajiny nie je oprávnený ponechať si právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom upravené touto smernicou, pokiaľ sa zistí, že toto právne postavenie sa získalo na základe sfalšovaných dokladov, a to aj v prípade, že tento štátny príslušník nevedel o podvodnom charaktere týchto dokladov.

73 Strata právneho postavenia osoby s dlhodobým pobytom však sama osebe nevedie k tomu, že dotknutá osoba stratí aj právo na pobyt v hostiteľskom členskom štáte, na základe ktorého podala svoju žiadosť o priznanie tohto právneho postavenia podľa článku 7 ods. 1 smernice 2003/109 a ktoré podľa článku 4 ods. 1 tejto smernice získala, či už dané právo na pobyt získala podľa vnútroštátneho práva alebo práva Únie. Z tohto dôvodu táto strata ani automaticky nevedie k vyhoseniu z územia tohto členského štátu, ako vyplýva z článku 9 ods. 7 smernice 2003/109. Pokiaľ ako vo veci samej dotknuté osoby, t. j. matka a syn, získali právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom na základe práva na pobyt priznaného podľa smernice 2003/86, prináleží vnútroštátnemu súdu, ako bolo uvedené v bode 56 tohto rozsudku, aby overil, či si tieto osoby smú podľa článku 17 tejto smernice ponechať toto povolenie na pobyt, ktoré im bolo vydané podľa tejto smernice.

74 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na druhú otázku odpovedať, že článok 9 ods. 1 písm. a) smernice 2003/109 sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, keď bolo štátnym príslušníkom tretích krajín udelené právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom na základe sfalšovaných dokladov, skutočnosť, že títo štátni príslušníci nevedeli o podvodnom charaktere týchto dokladov, nebráni tomu, aby dotknutý členský štát podľa tohto ustanovenia odňal toto právne postavenie.

O trovách

75 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 16 ods. 2 písm. a) smernice Rady 2003/86/ES z 22. septembra 2003 o práve na zlúčenie rodiny sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade predloženia sfalšovaných dokladov na účely vydania povolení na pobyt rodinným príslušníkom štátneho príslušníka tretej krajiny skutočnosť, že títo rodinní príslušníci nevedeli o podvodnom charaktere týchto dokladov, nebráni tomu, aby dotknutý členský štát podľa tohto ustanovenia odňal tieto povolenia. Podľa článku 17 tejto smernice je však povinnosťou príslušných vnútroštátnych orgánov najskôr uskutočniť individuálne preskúmanie situácie týchto rodinných príslušníkov takým spôsobom, že sa vyvážene a primerane posúdia všetky dotknuté záujmy.**

2. **Článok 9 ods. 1 písm. a) smernice Rady 2003/109/ES z 25. novembra 2003 o právnom postavení štátnych príslušníkov tretích krajín, ktoré sú osobami s dlhodobým pobytom, sa má vykladať v tom zmysle, že v prípade, keď bolo štátnym príslušníkom tretích krajín udelené právne postavenie osoby s dlhodobým pobytom na základe sfalšovaných dokladov, skutočnosť, že títo štátni príslušníci nevedeli o podvodnom charaktere týchto dokladov, nebráni tomu, aby dotknutý členský štát podľa tohto ustanovenia odňal toto právne postavenie.**

Podpisy